

Ghayath Naisse: Revolutionen i Syrien

[Artiklar från www.internationalviewpoint.org, september och oktober 2011. Författaren är syrier i exil i Frankrike och grundare av Kommittén för försvar av demokratiska friheter och mänskliga rättigheter (CDF) i Syrien.]

En revolution på marsch (september 2011)

Sedan den 15 mars i år har Syrien upplevt ett folkligt uppror mot Bashar al Assads diktatoriska regim. Diktaturen har besvarat de syriska massornas fredliga demonstrationer och krav på frihet och värdighet med ett blodtörstigt och våldsamt förtryck. Antalet civila demonstranter som har dödats uppgår till tusentals, och antalet häktade och skadade till tiotusentals. Men det högre pris som det syriska folket betalar för demokrati och frihet i jämförelse med andra revolutioner i arabländerna kan bara öka revolutionens geografiska utbredning till nästan varje stad och har synbart ökat det antal som deltar i revolten. I dag ropar de syriska massorna på gatorna samma paroll som alla de arabiska revolutionerna – folket vill att regimen ska falla!

En diktatorisk, korrumperad, nedärvd regim

Den syriska arabiska republikens nuvarande president Bashar al Assad, är son till den förre diktatorn Hafez el Assad, som styrde med järnhand under nästan 30 år. Assad den äldre var försvarsminister och kunde tack vare det ta makten efter en kupp i november 1970 som störtade hans kamrater i Baathpartiet, som suttit vid makten sedan 8 mars 1963. Han fängslade sina tidigare kamrater (som ansågs tillhöra Baathpartiets socialistiska flygel) i upp till 25 år. De flesta av dem dog i fängelse eller strax efter sin frigivning.

1973 införde Assad en konstitution som gav honom all makt. Artikel B föreskriver att "Baathpartiet är statens och samhällets ledande parti". Den enda eftergiften gjordes som svar på demonstrationer från muslimska brödrskapet, som krävde att det skulle införas en bestämmelse i konstitutionen att presidentens religion skulle vara islam.

Den förre diktatorn stödde sig på förebilderna i de "östeuropeiska socialistiska länderna" när han 1972 skapade en "Progressiv och nationalistisk front" som innefattade det Moskvatrogna kommunistpartiet och fyra andra små nationalistiska partier. Denna "regeringsfront" hade ingen verklig makt annat än att applådera diktatorns beslut. Dessutom bannlystes alla partier i fronten utom Baath från politisk verksamhet inom armén och bland studenterna. Han använde också den nordkoreanska modellen för att skapa "Baathavantgarden", en organisation som hade till uppgift att indoktrinera barn från mycket ung ålder för att upprätthålla personkulten av ledaren och hålla massparader till hans ära.

1976 invaderade den äldre Assads regim Libanon – med USA:s och västländernas välsignelse – för att krossa den libanesiska nationalistiska rörelsen och det palestinska motståndet. Påföljande år inledde det muslimska brödrskapet ett väpnat uppror. Under den väpnade konflikten begick de två parterna de mest avskryvda brott, men diktaturens svar var mest blodtörstigt. Det krossade till sist upproret med ett blodbad under massakern i Hama i början av februari 1982. Än idag känner vi inte till exakt hur många offren var (mellan 15.000 och 30.000 döda). Förtrycket begränsade sig inte till muslimska brödrskapet utan utsträcktes till alla politiska krafter till vänster som drabbades av återkommande vågor av arresteringar tills de var utplånade. Tusentals aktivister dog, torterades och fängslades utan rättgång med stöd av de undantagslagar som var i kraft under långa perioder, och många gick i landsflykt. Samhället tömdes praktiskt taget på sina levande krafter. Det såg ut som

om regimen hade besegrat samhället. På 1980- och 1990-talen rådde ett blodigt förtryck och alla friheter var avskaffade, något vi kallar de svarta åren.

Makt och ekonomi

Hafez el Assads samhällsekonomiska politik präglades till en början av arvet från den vänster inom Baath som han hade störtat, det vill säga han ärvde de nationaliseringar som gjorts i samband med den mest radikala jordreformen i regionen. Den gamle diktatorn vidmakthöll en massiv korruption av militären och de övre skikten inom statsförvaltningen i utbyte mot en osviklig lojalitet mot hans person. Den typ av statskapitalism som existerade omvandlades genom korruptionen till en mjölkko för hans nomenklatura och i synnerhet kretsen kring diktatorn, hans familj och hans mest trogna närmaste män.

Under 1970- och 1980-talen skedde således ett illegalt berikande i Syrien på basis av en massiv korruption under ledning av själva den styrande gruppen. Landets samhällsekonomiska sammansättning har förändrats radikalt. Vi står alltså inför en betydande ny ”klass” av förmögna borgare som har blivit rika enbart på grund av sin roll i statsapparaten och sin skövling av den offentliga sektorn och landets rikedomar.

Denna nya ”klass” var strukturellt knuten till staten och i behov av att investera sina förmögenheter inom olika delar av ekonomin. Förordning nummer 10 från 1991 var den språngbräda med vars hjälp denna klass kunde ”tvätta” sina rikedomar. Förordningen tillåter investeringar inom den privata sektorn och öppnar upp för import och export men alltid under statens kontroll, och vidmakthåller också det övergripande korrumpade systemet. Under 1990-talet uppstod alltså denna borgerliga ”nya klass” av nyrika, en korsning som föddes genom en sammansmältning mellan den borgerliga byråkratin och kvarlevorna från den gamla borgarklassen som vi har kallat den privata borgarklassen.

Detta åtföljdes av en ökande utarmning av mellanskikten och de folkliga skikten. Från och med 1990-talet kom en enorm klyfta att skilja den statliga eliten och denna nya borgarklass från resten av det syrisk samhället. Polisstaten tryckte ner all självständig aktivitet. 1990 beräknade den första organisationen till försvar för demokratiska friheter i Syrien, ”Kommittén för försvar av demokratiska friheter och mänskliga rättigheter” som hade grundats 1989, att antalet politiska fångar i diktaturens fängelser uppgick till 18.000 personer.

Konungen är död, länge leve konungen!

Den gamle diktatorn Hafez el Assad dog den 10 juni 2000 (officiellt tillkännagavs det den 11 juni). Vid ett en halv timme långt möte samma dag förändrades konstitutionens artikel 83, och den ålder som krävdes för att bli republikens president sänktes från 40 till 34, för att exakt passa med Bashar al Assads ålder. Samma dag publicerade vicepresident Abdel Halim Khadam, en av diktaturens stöttepelare och en av dess mest korrumpade medlemmar (som 2005 blev ”oppositionell”), två kungörelser, en som befordrade Bashar al Assad till marskalk (han var överste) och en annan som utsåg honom till högste befälhavare för de väpnade styrkorna. Cirkeln var slutet, på några timmar ersatte sonen (som var läkare till yrket) sin far som president.

Den nye presidentens invigningstal den 17 juli utlovade många politiska, ekonomiska och administrativa reformer. Detta klimat av möjlig ”förändring” gav upphov till en rörelse för politisk yttrandefrihet bland intellektuella inom ramen för det vi kallar ”Damaskusvåren”. Men detta klimat av relativ frihet blev kortvarigt. I februari 2001 återuppstod förtrycket och en ny blytyngd krossade all kritisk eller självständig politisk eller intellektuell aktivitet. Den nye presidenten förde samma förtryckande politik som sin far.

Men på samhällsekonomisk nivå överträffade sonen sin far betydligt. Ända från början uppmunttrade han att man skulle tillämpa Världsbankens och Internationella valutafondens alla nyliberala recept. I detta syfte bildade Bashar en grupp som var skolad i nyliberalismen och som leddes av Abdalla Aldardari, en oansvarig galning. Efter ett tioårigt styre lever hälften av befolkningen på 23 miljoner på gränsen till fattigdom och en tredjedel under den. Enligt officiella siffror är arbetslösheten 20% och enligt oberoende siffror 25%. Den drabbar speciellt unga eftersom mer än 55% av personer under 25 är arbetslösa, i ett ungt land där personer under 30 utgör 65% av befolkningen. Staten har av sagt sig sin sociala roll och tagit bort stödet till basala behov – socker, ris, bröd och dieselolja. Ett nytt privat skolsystem har inrättats på bekostnad av de offentliga skolorna som har förfallit. Det offentliga sjukvårdssystemet är försvagat och förbisett. År 2008 präglades av regeringens beslut att ”släppa priserna fria och ta bort stödet till de fattigaste skikten”. Den andel av bruttonationalprodukten som togs om hand av den nya borgarklassen ökade mellan 2005 och 2007 från 63,4 till 70%. (Enligt den regeringsvänliga tidningen *Annour*, 19 augusti 2008.)

Motstånd uppstår

Denna blandning av försämrade levnadsstandard för folkets majoritet och ett skoningslöst förtryck kunde bara leda till motstånd. Det visade sig från och med 2006. I maj detta år ägde två demonstrationer med hundratals arbetare från det offentliga byggföretaget rum i Damaskus, och det uppstod sammandrabbningar med ordningsmakten. 2006 ägde det rum en strejk bland taxiförare i Aleppo och sammandrabbningar mellan invånarna i ett bostadsområde i Homs och polisen, om rivningen av några hus till förmån för en stor byggherre.

2007 ägde det rum flera sammandrabbningar med polisen och demonstrationer genomfördes i bostadsområdena Alomossrania i Aleppo, Almazra'a i Damaskus och i Dimas nära Damaskus. 2008 demonstrerade hamnarbetarna i Latakia, liksom arbetare i Dhabia och Zabadani nära Damaskus. Även 2009 och 2010 var det oroligheter.

Trots dessa tecken på ökande folklig jäsning och den dynamik som återuppväcktes av de tunisiska och egyptiska revolutionerna och oroligheterna i arabvärlden, förkunnade Assad i en intervju den 31 januari 2011 i *Wall Street Journal* att hans regim var förskonad från revolutionsvågen eftersom den ”tjänade folkets intressen”. På samma gång betonade han att ”Syrien inte är som Egypten eller Tunisien”. I intervjun slog han föraktfullt fast att de reformer han hade utlovat tio år tidigare skulle ta ”generationer att förverkliga”.

En revolution börjar

Två veckor senare skedde en ”banal” händelse i ett land som Syrien: en ung man angreps av polisen på gatan i Alharika mitt i Damaskus, troligen på grund av en simpel trafikförseelse. Resultatet blev en demonstration med omkring 3.000 personer, och för första gången ropade demonstranterna ”det syriska folket vägrar att bli förödmjukat”.

Den 6 mars arresterade säkerhetstjänsten omkring 15 unga i staden Daraa, nära Jordanien. Barnen, som hade påverkats av TV-bilderna från revolutionerna i Egypten och Tunisien, hade skrivit den berömda parollen ”folket vill att regimen ska falla” på väggen till sin skola. De torterades brutalt av säkerhetschefen Atef Najib – som är brorson till presidenten – bland annat drog man ut deras fingernaglar. Spåren efter tortyren på deras kroppar var fruktansvärda. När deras familjer träffade torteraren för att begära att barnen skulle befrias, sa denne brottsling till dem enligt deras vittnesmål: ”glöm era barn, skaffa andra barn med era fruar, och om ni inte klarar av det så ta med era fruar till mig, så ska jag göra vad som krävs.”

Den 15 mars demonstrerade omkring 30 modiga ungdomar i Omayyadmoskén i den gamla delen av Damaskus med krav på frihet och värdighet och med en ny paroll: ”Allah, Syrien och bara frihet”.

Samtliga blev arresterade och sitter fortfarande fängslade. Men det var i martyrstaden Daraa som den revolutionära processen startade. Den 18 mars 2011 översvämmade en fredlig demonstration gatorna med krav på att barnen skulle släppas fria, frihet och att undantagstillståndet skulle hävas. Säkerhetsstyrkornas svar blev att använda skjutvapen mot de fredliga demonstranterna, vilket ledde till hundratals döda och sårade liksom många arresterade.

Det blev revolutionens krutdurk: den 20 mars blev det nya demonstrationer och massakrer i Daraa, och även den 21 mars, med fortsatta krav på frihet och att undantagstillståndet skulle upphävas, den 22 mars var det demonstrationer i Daraa och Nawa, den 23 mars återigen i Daraa, och serien av demonstrationer och förtryck inleddes. Men från och med den 25 mars ägde det också rum demonstrationer i de fattiga förorterna till Damaskus och i kuststaden Latakia. Och varje demonstration fick sin andel av döda, skadade och arresterade.

Från slutet av mars blev oppositionsrörelsen nationell. Assad höll sitt första tal sedan oroligheterna hade börjat den 15 mars. Han struntade i demonstrationernas krav på frihet och demokrati och hävdade att demonstrationerna bara var en västkomplott mot hans regim, och han gav inga ursäkter eller uttryckte något beklagande över offren.

De syriska massorna såg talet som en förolämpning och skymf mot deras rättmätiga krav. Från detta datum spred sig den revolutionära processen över hela landet och antalet demonstranter växte synbart. Den 1 juli beräknades antalet demonstranter till omkring fyra miljoner, och cirka 400.000 demonstrerade i staden Hama. Demonstrationerna tog upp de andra arabrevolutionernas paroll: ”folket vill att regimen ska falla!”

Revolutionens nuvarande skede (oktober 2011)

Den relativa utvecklingen av den iranska regeringens officiella tal, tonfallet i Hizbollahs tal och deras uppmaningar till dialog mellan den syriska regeringen och oppositionen med sikte på reformer, liksom de diplomatiska manövrerna från Turkiet till Qatar som förbigår Ryssland och Arabförbundet och det sistnämndas Syrieninitiativ, väcker många frågor om vad som händer i Syrien.

Doha var också scenen för flera möten med oppositionen i Syrien under beskydd av Qatar, följt av emiren av Qatars besök i Iran som hade till syfte att samla oppositionens olika delar i en enda organisation, eller Nationellt råd eller något annat, som skulle tala å hela oppositionens vägnar.

Vad pågår?

Efter sex månader och trots enorma uppoffringar under sammandrabbningarna med den blodtörstiga diktaturen har det fredliga folkliga upproret ännu inte lyckats fälla regimen. Den har fortfarande enorma resurser för våld och mord. Ändå fortsätter det modiga upproret och det kommer inte att upphöra trots den härskande klickens alla medel för förtryck. Det är en permanent revolutionär situation i den meningen att folket inte längre kan acceptera att styras som förr och de vid makten inte längre kan härska som förut, medan mellanskikten vacklar mellan dessa två ytterligheter även om de börjar ansluta sig till den förstnämnda.

Regimen har inte fallit ännu, men den är väldigt mycket svagare, den har förlorat sin inhemska legitimitet och har drabbats av internationella fördömanden för sina brutala metoder. Den har inte lyckats krossa – och kommer inte att lyckas att krossa – det permanenta folkliga upproret. De imperialistiska ländernas, FN:s och andra internationella organs och de regionala krafternas motstånd har aldrig handlat om att störta regimen militärt, de vill att situationen ska få fortsätta medan de hittar ett alternativ: deras kritik beror på att det är svårt att hålla tyst inför de massakrer av civila som regimen har gjort sig skyldig till under många månader. Men under de senaste veckorna har dessa länder återigen blivit nästan helt tysta.

Man bör påpeka att det så kallade internationella samfundet (de imperialistiska krafterna) och de regionala krafterna har givit och fortfarande ger regimen anstånd, vilket gör det möjligt för den att fortsätta att slå ner upproret, till priset av ett hav av blod och lidande bland massorna. De iranska och ryska regeringarna och deras allierade har talat om respekt för massornas rätt till frihet, men de kräver en dialog mellan regimen och oppositionen där dessa två regimer ska fungera som medlare under samtalen. Man föreslår att vissa strömningar inom oppositionen ska arbeta med dem på denna grundval. Qatars ansträngningar kommer att gå i samma riktning.

Det förefaller uppenbart att samförståndet mellan Iran, Ryssland och Qatar har till syfte att få med oppositionen i en dialog (och i mindre grad lugna regimen som avvisar även de mest formella eftergifter) för att komma ur den återvändsgränd som den härskande oligarkin befinner sig i, förhindra att regimen faller samman, och rädda regimen grundvalar genom att den får gå med på några få formella förändringar, inklusive att oppositionen får delta i regeringen.

Samtidigt råder det förvirring inom oppositionen vilket har lett till nya allianser och olika förslag på utvägar ur krisen. Det är förståeligt efter den långa frånvaron av politisk verksamhet på grund av diktaturen, men det har börjat höras en ton i oppositionens politiska uttalanden med innebörden att förutsättningen för seger är att det bildas ett förbund som talar med en enda röst (ett Nationellt råd, Övergångsråd eller liknande) (sic)! Misslyckandet för de många råd som har utsetts har lett till en viss besvikelse inom oppositionen och de revolutionära miljöerna på marken. Men kraven att den (återförenade) oppositionen måste tala med en röst är i huvudsak regionala och internationella (speciellt från Turkiet och västländerna), men är på intet vis ett villkor för att upproret ska gå framåt eller segra. I ljuset från de tidigare misslyckandena verkar det också som om förverkligandet av en allians mellan alla krafter inte nödvändigtvis är möjligt eller nödvändigt.

Det vore betydligt lämpligare om revolutionens verkliga krafter bildade en koalition på grundval av gemensamma principer. Det är viktigare att förena ansträngningarna i gemensam kamp på marken för att störta diktaturen än att bygga nya politiska allianser i ett oräkneligt antal TV- och media-inriktade kongresser och andra möten. Det är varken möjligt eller nödvändigt att alla enas i en organisation som påstår sig vara det syriskas folkets enda och rättmätiga representant (som PLO). Det viktigaste är att veta vem, varför och i synnerhet: hur? Oppositionen omfattar olika röster, där en del uppmanar till dialog med regimen (om än med vissa villkor), andra befinner sig i ett övergångsskede i förhållande till regimen och slutligen andra som kräver att regimen ska störtas. Och ska det genomföras av det syriskas folket självt (fredligt eller med hjälp av vapen)? Med hjälp av en utländsk militär intervention? Eller med en revolutionär strategi för massorna i syfte att störta regimen och bygga massornas demokratiska makt? Revolutionen behöver det sistnämnda och inte förslag till eller upprättande av det ena eller andra nationella rådet.

Den ovan nämnda avsaknaden av en klar strategi för att besegra diktaturen och vissa personers illusioner att den traditionella [liberala] oppositionen kan föreslå en sådan strategi har alltså givit upphov till ett behov av lokal samordning (grupper som organiserar den lokala kampen) av revolutionärerna på marken i förhållande till oppositionen. Efter sex månaders spontana uppror har revolutionärerna insett att krafterna inom den traditionella oppositionen inte kan gottgöra denna brist, eftersom de riktar in sig på icke avgörande frågor, nämligen att enas till varje pris och hur man ska dela på makten.

I och med att regimen på ett brutalt sätt begår alla möjliga sorters mord och tortyr mot de revolterande massorna, och upproret ännu inte har vänt styrkeförhållandena till massornas fördel, skulle hursomhelst varje dialog med den blodtörstiga härskande klickens bara innebära underkastelse, kapitulation och förräderi mot revolutionen och de uppoffringar som vårt folk har gjort.

Vi uppmanar att vänstern som deltar i revolutionen förenar sig (den är fortfarande splittrad i små grupper) i en gemensam organisation som kan få större inflytande och bli mer effektiv under den pågående revolutionära processen. En sådan vänster skulle kräva att det bildas en konstituerande

församling och byggs upp baser för folkets revolutionära makt underifrån, genom att bygga råd eller får till stånd en samordning mellan arbetare, bönder, bostadsområden, soldater och så vidare, för att leda kampen och det dagliga livet i landets olika delar, och samla strejker och former för civil olydnad ända fram till en massiv generalstrejk. Det kommer också att kräva att det bildas en revolutionär folkregering, som är ett uttryck för de breda folkskikten och uppstår ur dessa råd och denna samordning för att störta diktaturen och leda den revolutionära processen framåt mot sina mål.

(Översättning från engelska, Göran Källqvist.)